

DEMOKRACIA A ĽUDSKÉ PRÁVA

DESAŤ ROKOV FEMINISTICKEJ ZAHRANIČNEJ POLITIKY

Erika Kvapilová
Jún 2024

Koncept feministickej zahraničnej politiky prináša nové možnosti zahraničnej politiky a vzťahov medzi krajinami, zosúladovanie národných záujmov s hodnotami a princípmi, ktoré odstraňujú nerovnosti, rešpektujú ľudské práva, podporujú rodovú rovnosť a práva žien, ako aj inklúziu marginalizovaných skupín.

Zahraničná politika do značnej miery odráža vnútornú situáciu na Slovensku, charakteristickú absenciou politickej vôle systematicky presadzovať rodovú rovnosť a práva žien vo všetkých oblastiach života. Európsky inštitút pre rodovú rovnosť EIGE radí Slovensko v dosahovaní rovnosti medzi mužmi a ženami na 22. miesto medzi 27 členskými krajinami EÚ.

Krajiny, ktoré sa rozhodli implementovať princípy feministickej zahraničnej politiky, majú skôr ľavicové a liberálne ako pravicové a konzervatívne vlády. Slovensko je v tomto zmysle akousi anomáliou, pretože dve súčasné vládne strany, ktoré sa hlásia k ľavici, nevenujú otázkam rodovej rovnosti a právam žien takmer žiadnu pozornosť.

Obsah

1.	Zhrnutie	3
2.	Úvod	4
3.	Prehľad krajín hlásiacich sa k FZP	6
4.	Hľadanie spoločnej definície FZP	11
5.	Príklady opatrení FZP v praxi	12
6.	Zodpovednosť za implementáciu FZP	14
7.	FZP: výzva pre Slovensko	15
8.	Význam diskusie a medzinárodnej spolupráce pre budúcnosť FZP	17
9.	Literatúra	19

Skratky

AŽMB	Agenda ženy, mier a bezpečnosť. Jej rámec určuje rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov 1325 (2000) o ženách mieri a bezpečnosti a následné rezolúcie
EÚ	Európska únia
CSW	Komisia pre postavenie žien
FAIR	Feministický prístup k medzinárodným vzťahom (Škótsko)
FEPS	Nadácia pre európske progresívne štúdie
FFP Index	Index feministickej zahraničnej politiky
FFPPVC	Kolektív progresívnych hlasov feministickej zahraničnej politiky
FIAP	Feministická politika medzinárodnej pomoci (Kanada)
FZP	Feministická zahraničná politika
GGGI	Globálny index rodových rozdielov
EIGE	Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
ICWR	Medzinárodné centrum pre výskum o ženách
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
OECD DAC	Výbor pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
RRPŽ	Rodová rovnosť a práva žien
Rezolúcia 1325	Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti
OSN	Organizácia Spojených národov
PES	Strana európskych socialistov
SDGs	17 cieľov udržateľného rozvoja globálnej Agendy 2030
CEDAW	Dohovor o eliminácii všetkých foriem diskriminácie žien
UN Women	Entita Organizácie Spojených národov pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien
UNFPA	Populačný fond Organizácie Spojených národov
ZP	Zahraničná politika
WEF	Svetové ekonomické fórum

1

ZHRNUTIE

Táto štúdia je skôr informatívna ako analytická a viaceré otázky si zaslužia hlbšie posúdenie a odbornú diskusiu. Cieľom je poskytnúť celkový obraz o stave, prebiehajúcich diskusiách a smerovaní feministickej zahraničnej politiky (FZP). Zameriame sa na ponímanie FZP jednotlivými krajinami, ktoré sa k nej alebo jej princípom explicitne hlásia, na rozdiely a spoločné črty. Nespomíname niektoré krajiny, ako sú napríklad USA¹ alebo Austrália, ktoré vo svojej zahraničnej politike a rozvojovej pomoci síce výrazne podporujú rodovú rovnosť a práva žien (RRPŽ), ale explicitne nedeklarovali záujem presadzovať *feministickú* ZP. Upozorníme na snahy nájsť všeobecnú definíciu FZP v odbornej literatúre. Venujeme sa aj typom opatrení pri implementácii FZP v praxi, ktoré ilustrujeme príkladmi. Osobitnú pozornosť venujeme Slovensku, ktoré nepatrí medzi krajiny hlásiace sa k princípom FZP. V závere diskutujeme o budúcnosti FZP najmä z pohľadu prehĺbenia spolupráce medzi krajinami, ktorých ambíciou je dosiahnuť transformačné zmeny v štruktúrach vládnutia a správania pomocou nástrojov zahraničnej politiky (ZP).

---

1 Zaujímavú analýzu zahraničnej politiky USA v tomto ohľade ponúka FOSTER, S., MERKHAM, S. A. (2024): *Feminist foreign policy in theory and practice*. Routledge. 154 s.

2

ÚVOD

V októbri 2014 pri svojom vymenovaní do funkcie ministerky zahraničných vecí Švédskeho kráľovstva Margot Wallström oznámila, že vláda bude presadzovať FZP, ktorej cieľom je uplatňovanie rodovej rovnosti a posilňovanie postavenia žien vo všetkých aspektoch zahraničnej politiky. Táto politika bola založená na troch pilieroch (3R: právach žien, rovnakej reprezentácii a zdrojoch)². Švédsko sa tak stalo prvou krajinou vo svete, ktorá explicitne formulovala svoju FZP. Do konca roku 2023 sa k FZP prihlásili, alebo vyjadrili zámer vypracovať a implementovať zahraničnú politiku založenú na feministických princípoch, ďalšie krajiny: Kanada (2017), Francúzsko (2019), Mexiko (2020), Španielsko (2021), Luxembursko (2021), Nemecko (2021), Líbya (2021), Libéria (2021), Holandsko (2022), Čile (2022), Argentína (2022), Kolumbia (2022), Mongolsko (2023), Slovinsko (2023) a Škótsko ako súčasť Veľkej Británie (2023).

Koncept FZP vzbudzoval od počiatku pozornosť, ale aj skepticizmus mnohých politikov a diplomatov, ktorí bojovali s pochopením jeho obsahu, cieľov a implementáciou v praxi. FZP tiež vyvolala diskusie v odborných kruhoch. Za desať rokov existencie FZP vznikli desiatky štúdií, ktoré analyzujú (potenciálny) prínos FZP pre feministické hnutie, práva žien, rodovú rovnosť, odstránenie nerovností a sociálnu inklúziu marginalizovaných skupín čeliacich viacerým formám diskriminácie súčasne. Mnoho štúdií sa zameriava na prínos FZP k prevencii konfliktov a dosiahnutie udržateľného mieru a bezpečnosti vo svete, pretože jej významnou súčasťou je napĺňanie rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN o ženách, mieri a bezpečnosti, takzvaná Agenda ženy, mier a bezpečnosť (AŽMB).³ Azda najdiskutovanejší je transformatívny potenciál FZP. Mnohí autori a autorky obhajujú myšlienku, že ak má byť FZP transfor-

matívna, tak musí byť zakorenená v ľudských právach a intersekcionalna⁴. Nemôže byť jednoduchou extenziou politiky rovnosti medzi mužmi a ženami a posilnenia postavenia žien v spoločnosti. Musí viesť k zásadným kvalitatívnym zmenám v (patriarchálnych) štruktúrach, cieľoch a fungovaní všetkých dimenzií ZP vrátane oblastí týkajúcich sa bezpečnosti, ľudských práv a rasovej diskriminácie, rozvojovej pomoci, migrácie, obchodu, životného prostredia, inovácií a ďalších oblastí, ktoré majú vplyv na výrazné nerovnosti v spoločnosti.

Definícia FZP nie je ustálená. Jednotlivé krajiny formulujú jej ciele a prostriedky implementácie v závislosti od svojich možností a zahraničnopolitických priorít. Tie sú často ovplyvnené vnútropolitickým dianím a záujmami konkrétnych vlád. Vidno to na príklade samotného Švédska, ktorého pravicová vláda hneď po svojom konštituovaní v roku 2022 vyhlásila, že nebude pokračovať vo *feministickej ZP*, pretože tento koncept „*zahmlieva zahraničnú politiku krajiny, ktorá musí byť založená na švédskych hodnotách a záujmoch*“.⁵

FZP je takpovediac rozrobená práca, ktorej presadzovanie bude musieť prekonať mnohé prekážky a výzvy. Ukazuje sa napríklad, že nie vždy je možné skĺbiť záujmy vnútornej a zahraničnej politiky v takých citlivých otázkach, ako je migračná

-
- 4 V angličtine sa používa pojem „intersectionality“, ktorý vyjadruje vzájomné prepojenie sociálnych charakteristík, ako sú rasa, pohlavie a rod, sociálny status a pod., čo môže prispieť k mnohonásobnému znevýhodneniu a diskriminácii jednotlivcov a skupín.
- 5 Zdroj *Aftonbladet* z 18. 10. 2022. URL: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/eJOMl/tobias-billstrom-skrotar-ud-s-feministiska-utrikespolitik>

2 V angličtine FZP založená na 3R: Rights, Representation, Resources.

3 Rezolúcia 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti bola prijatá Bezpečnostnou radou OSN v roku 2000. Do začiatku roku 2024 Bezpečnostná rada OSN prijala ďalších 9 rezolúcií (ostatnú v roku 2019), ktoré sa týkajú zmyslupnejšej participácie žien pri rozhodovaní o všetkých otázkach mieru a bezpečnosti na všetkých úrovniach, sexuálneho násillia spojeného s konfliktmi, zamietnutia sexuálneho násillia ako vojnovkej taktiky a jeho nožnej kvalifikácie ako vojnového zločinu, zločinu proti ľudskosti alebo aktu genocídy. URL: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-05/WPS-resolutions-poster-2022-web-en.pdf>

alebo branno-bezpečnostná politika štátu s hodnotami feminizmu, ktorý je vo svojej podstate antimilitaristický a inkluzívny. FZP je tiež výzvou pre feministické hnutie, ktoré nie je jednoliate⁶ a bude musieť nájsť odpoveď na otázku, za akých podmienok môže FZP viesť ku skutočne transformatívnym zmenám v štruktúrach vládnutia a v zmenách správania, ktoré „umožňujú mužom a ženám vytvárať nové spôsoby bytia a konania“.⁷

Nádejou pre budúcnosť FZP je skutočnosť, že rastie počet krajín, ktoré prejavujú záujem o jej presadzovanie, a to aj mimo Západu. Mnohé z týchto krajín FZP okrem iného interpretujú ako cestu k náprave krívd spáchaných počas koloniálnej éry a nástroj inklúzie a budovania rovnocenných vzťahov s inými krajinami, založených na spoločných hodnotách a vzájomnom rešpektovaní. Záujem krajín globálneho juhu o FZP prispieva tiež k odbúraniu mýtu o feminizme ako hnutí žien západného sveta a zdôrazňuje jeho schopnosť reflektovať lokálny kontext a potreby aj priority marginalizovaných skupín. Koncept FZP vytvára potenciálny priestor na prehodnotenie fungovania zahraničnej politiky, tak ako ju poznáme – od „elitársky“ orientovanej k transformatívnej zahraničnej politike založenej na normatívnych a etických princípoch.⁸ Nakoľko a ako krajiny tento potenciál využijú, ukáže až budúcnosť.

6 Napríklad mnohé ukrajinské feministky žiadajú vlády krajín o prísun zbraní na ochranu krajiny, pretože ide (aj) o ich prežitie, zatiaľ čo snaha o mierové riešenie konfliktov a demilitarizácia tvoria jeden z dôležitých princípov FZP – rovnako ako rešpekt k miestnym potrebám a hlasom utláčaných skupín.

7 MACARTHUR a col. (2022): *Gender-transformative approaches in international development: A brief history and five unifying principles*. In Women Studies International Forum 95, Elsevier, 11 s.

8 AGGESTAM, K., BERGMAN ROSAMOND, A., KRONSELL, A. (2019): *Theorizing feminist foreign policy*. In International Relations, Vol.331, s. 23-39. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/0047117818811892>

3

PREHĽAD KRAJÍN HLÁSIACICH SA K FZP

Švédsko FZP založená na 3R sa pôvodne týkala najmä oblastí bezpečnostnej politiky, obchodu a rozvojovej pomoci. Medzi jej pôvodné ciele patrili rovnaká participácia žien na rozhodovaní vrátane zmysluplnej účasti na prevencii a riešení konfliktov a povojnovej rekonštrukcii, podpore a posilnení ekonomických práv žien, eliminácii všetkých foriem násilia na ženách, ako aj podpore reprodukčných práv a zdravia žien. Nevyhla sa však kritike, najmä kvôli binárnemu ponímaniu rodovej rovnosti⁹, či konfliktu s obchodnými záujmami krajiny týkajúceho sa vývozu zbraní do Saudskej Arábie, ktorá je považovaná za krajinu s nedemokratickým režimom, kde sú práva žien potlačované.¹⁰ V roku 2021 pridali Švédi k svojej FZP ďalšie R, realitu a výskum¹¹ uznávajúc význam lokálneho kontextu, miestnej expertízy a objektívnych údajov pre vytváranie a implementáciu FZP.

Napriek tomu, že sa pravicová vláda v roku 2022 koncepciu FZP vzdala, mnohí očakávajú, že jej obsah a podpora vlády hodnotám a princípom, na ktorých je postavená, sa výrazne nezmenia. Podľa slov ministra zahraničných vecí Tobiasa Billströma je „rodová rovnosť základnou hodnotou pre Švédsko a jeho vládu“.¹² Vo svojom vystúpení k zahraničnej politike vlády v Rigsdagu vo februári 2023 vyhlásil, že „táto vláda bude pokračovať v strategickom úsilí presadzovať rodovú rovnosť v rozvojovej spolupráci a zahraničnej politike“.¹³ V septembri 2023 pri prezentácii rozpočtu pre rozvojovú pomoc na rok 2024 patrila podpora práv žien vrátane ich sexuálnych a reprodukčných práv a zdravia medzi priority švédskej vlády, rovnako ako aj spolupráca a podpora multilaterálnym organizáciám podporujúcim práva žien ako UN Women and UNFPA. Značná časť rozvojových prostriedkov má byť v najbliž-

ších rokoch nasmerovaná na ochranu a podporu ľudských práv žien v krajinách zmiataných vojnovými konfliktami vrátane Ukrajiny.¹⁴

Kanada formulovala svoju Politiku feministickej medzinárodnej pomoci (FIAP) v roku 2017.¹⁵ Pokrýva oblasti ZP, ako sú diplomacia, obrana a obchod. Princípy FIAP boli podobné princípom, na ktorých je postavená švédska FZP, a zdôrazňovali najmä podporu ženám a dievčatám pri posilnení ich ekonomických príležitostí a práv ako prostriedku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Podiel oficiálnej rozvojovej pomoci Kanady určenej pre podporu RRPŽ ako rozhodujúceho alebo dôležitého cieľa rozvojových programov sa výrazne zvýšil. V rokoch 2020 a 2021 dosiahol až 90 percent celkovej rozvojovej pomoci Kanady¹⁶.

Koncom roku 2020 Global Affairs Canada zorganizovali rozsiahle konzultácie s partnermi vrátane mimovládnych organizácií, ktoré mali prispieť k vypracovaniu komplexnej FZP krajiny. Takzvaný feministický dialóg o zahraničnej politike viedol k vypracovaniu dokumentu s odporúčaniami zameranými na oblasť ekonomických vzťahov a obchodu, mieru a bezpečnosti, životného prostredia, ľudských práv, ako aj zmien v inštitucionálnych štruktúrach na podporu implementácie FZP. Najčastejšie sa objavovali odporúčania na rozšírenie FZP na všetky oblasti ZP, nielen rozvojovú pomoc, a aby bola transparentná a zosúladená s vnútornou politikou krajiny.¹⁷

Francúzsko formulovalo ciele svojej feministickej zahraničnej politiky v Medzinárodnej stratégii rodovej rovnosti Francúz-

9 Dôraz na vyrovnanie rozdielov medzi mužmi a ženami, pričom ostatné marginalizované skupiny s viacnásobným znevýhodnením neboli dostatočne vo FZP reflektované.

10 Švédsko pravidiel vývozu zbraní v roku 2017 zmenilo a rozhodlo o zákaze vývozu zbraní do krajín s nedemokratickým režimom, vývoz samotný to okamžite neovplyvnilo, a ten o rok neskôr dokonca vzrástol. URL: <https://fuf.se/en/magasin/dubbeltmorale-inom-svensk-vapenexport/>

11 V angličtine „reality and research“.

12 URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63311743>

13 Zdroj Švédska vláda (2023). URL: <https://www.government.se/contentassets/bab11be9e9b149079808ecfa5651ddd2/statement-of-foreign-policy-2023/>

14 URL: <https://regeringen.se/contentassets/e1afccd2ec7e42f6af3b651091df139c/utgiftsomrade-5-international-samverkan.pdf>

15 Global Affairs Canada (2017). URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/assets/pdfs/iap2-eng.pdf?_ga=2.204402768.1370660872.1701702667-2081248540.1701702667

16 OECD DAC (2023): URL: <https://www.oecd.org/dac/snapshot-oda-gender-2023.pdf>

17 Feminist Foreign Policy Working Group (2021). URL: <https://aboveground.ngo/wp-content/uploads/2020/11/conversations-on-canada-s-feminist-foreign-policy-2020-background.pdf>

ska na roky 2018 – 2022.¹⁸ Stratégia sa zameriavala najmä na oblasť diplomacie a rozvojovej pomoci. Otázky pracovnej a kariérnej mobility, rovnakého odmeňovania a prevencie sexismu a sexuálneho obťažovania na pracovisku sa stali prioritou ministerstva. Začiatkom roku 2020 dosiahlo Francúzsko paritu v obsadení pozícií vedúcich zahraničných misíí (veľvyslanci a veľvyslankyne).¹⁹

Podiel rozvojovej pomoci na celkovej pomoci Francúzska cieľenej na podporu feministických organizácií a projektov zameraných na prioritné oblasti ľudských práv žien, ako sú vzdelávanie, reprodukčné práva, eliminácia všetkých foriem násilia na ženách vrátane sexuálneho násilia spojeného s konfliktom či on-line násilia sa tiež výrazne zvýšil.²⁰

Francúzsko chce prostredníctvom diplomacie propagovať a podporovať plnenie medzinárodných záväzkov v oblasti práv žien a rodovej rovnosti, ako sú rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN o ženách, mieri a bezpečnosti či Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilia na ženách a domácnemu násiliu a boji proti nemu, známy tiež ako Istanbulský dohovor.²¹ Hoci sa pojem FZP používa v spojení so zahraničnou politikou vo Francúzsku čoraz častejšie, zdá sa, že súčasné opatrenia sa doposiaľ významnejšie nerozšírili za oblasť diplomacie a rozvojovej pomoci.

Mexiko²² bolo prvou krajinou globálneho juhu, ktorá pristúpila k FZP v roku 2020. Feminizmus je tu interpretovaný ako predvoj boja za práva, emancipáciu a inklúziu najzraniteľnejších skupín spoločnosti. Stratégia krajiny na roky 2020 – 2024 sa týka vnútorných zmien na ministerstve zahraničných vecí a aktívnej účasti Mexika na podpore RRPŽ na multilaterálnych a bilaterálnych fórach.²³

Mexiko má ambíciu stať sa regionálnym a medzinárodným lídrom v oblasti FZP, bojuje však s mnohými výzvami na národnej úrovni. Hoci v legislatívnej oblasti urobila krajina pokrok, napríklad dekriminizáciou umelého prerušenia tehotenstva v roku 2023, v realite jej patrí popredné miesto na svete v počte prípadov femicidy, šesť obetí na 100-tisíc žien

ročne.²⁴ Mexické feministky tiež znepokojuje militarizácia spoločnosti a s ňou spojená prezentácia vzorov maskulinity, a tiež nepriateľský postoj konzervatívnych síl k feministkám a ženským organizáciám. V roku 2024 bude Mexiko hostiť v poradí už tretiu medzinárodnú konferenciu s názvom Formovanie feministickej zahraničnej politiky, od ktorej sa očakáva ďalší posun, prezentácia výsledkov a výzev FZP v krajinách, ktoré ju prijali, vrátane Mexika.²⁵

Hoci **Nórsko** nemá explicitne formulovanú FZP, patrí ku krajinám (podobne ako USA a Austrália), ktoré vo svojej zahraničnej a rozvojovej pomoci prikladajú významnú úlohu podpore práv žien a rodovej rovnosti. Nórsko prijalo svoj prvý Akčný plán pre práva žien a rodovú rovnosť v zahraničnej a rozvojovej politike na roky 2016 – 2020 v roku 2016. V nasledujúcich rokoch sa ZP a rozvojová pomoc vrátane finančnej pomoci sústredila najmä na podporu implementácie AŽMB a účasť žien vo všetkých aspektoch mieru a bezpečnosti. Súčasný plán nazvaný Spravodlivý svet je svet rovnosti 2023 – 2030²⁶ prijala vláda v októbri 2023. Plán znamená istý odklon od AŽMB²⁷ a zameriava sa na podporu sexuálnych a reprodukčných práv a zdravia žien a sexuálnych menšín, ekonomickú nezávislosť žien, ukončenie všetkých foriem násilia na ženách a dievčatách, politickú participáciu a účasť žien na riešení dosahov klimatických zmien. Nórska vláda chce svojou zahraničnou a rozvojovou politikou prispieť k implementácii Agendy 2030 a jej 17 cieľov udržateľného rozvoja (SDGs), k napĺňaniu medzinárodných noriem a k zmene inštitúcií, ktoré zabezpečujú práva žien, k zmene rodových stereotypov a k posilneniu postavenia žien v rozhodovacích procesoch. Mnohí kritici a kritičky považujú nórsky prístup za tradičný a nedostatočne transformatívny.²⁸ V novom akčnom pláne však možno nájsť niektoré transformatívne prístupy, napríklad uznanie lokálnych potrieb a expertízy pri formulovaní programov a alokovaní prostriedkov rozvojovej pomoci.

Na rozdiel od väčšiny predchádzajúcich krajín **Španielsko** vo svojej Smernici pre FZP Španielska publikovanej v roku 2021²⁹

18 Zdroj Ministerstvo európskych a medzinárodných záležitostí Francúzska (2018). URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/strategie_internationale_egalite_femmes-hommes_web_cle089345.pdf

19 Ministerstvo európskych a zahraničných vecí Francúzska (2020). URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/diplomatie_fe_ministe_a5_en-v2_1__cle8c266e.pdf

20 V roku 2021 bolo Francúzsko siedmym najväčším DAC donorom projektov rozvojovej pomoci zameraným špecificky na rodovú rovnosť. URL: https://donortracker.org/donor_profiles/france/gender#oda-spending

21 Rada Európy (2011). URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>

22 *Global Observatory* z 19. 10. 2023. URL: <https://theglobalobservatory.org/2023/10/mexicos-feminist-foreign-policy-in-search-of-accountability-and-participation/>

23 Gobierno de México (2020). URL: <https://www.gob.mx/sre/prensa/mexico-adopts-feminist-foreign-policy?idiom=en>

24 Femicída (femicide) označuje úmyselné zabitie ženy najmä partnerom alebo bývalým partnerom preto, že je žena. Údaje o počte obetí podľa World Population Review (2023). URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/femicide-rates-by-country>

25 Prvá konferencia sa konala v Berlíne v roku 2022 a bola organizovaná Ministerstvom zahraničných vecí Nemecka. Druhá konferencia bola organizovaná Ministerstvom zahraničných vecí Holandska v novembri 2023.

26 URL: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.regjeringen.no%2Fcontentassets%2F807b40290fe54663ae1bca5fafaef1218%2Fen-gb%2Fword%2Fa-just-world-is-an-equal-world.docx&wdOrigin=BROWSELINK>

27 Podľa nového plánu sú tieto oblasti pokryté národným Akčným plánom na implementáciu AŽMB na roky 2023 – 2030. URL: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/norways-national-action-plan-women-peace-and-security-2023-2030/id2993862/> a Nórskou humanitárnou stratégiou: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/strategi-for-norsk-humanitar-politikk/id2608151/>

28 AGGESTAM, K., TRUE, J. (2020): *Gender Foreign Policy: A Comparative framework for analysis*. In *Foreign Policy Analysis*, Vol.16, No 2., s. 143-162.

29 URL: <https://rm.coe.int/2021-02-politica-exterior-feminista-eng/1680a287c3>

deklarovalo integráciu princípov rodovej rovnosti do všetkých oblastí ZP vrátane obrany a bezpečnosti, obchodu, iniciatív zameraných na boj s klimatickými zmenami či ekonomickú spravodlivosť. Významnou súčasťou FZP sú zmeny vo vnútorných štruktúrach rezortu zahraničných vecí vrátane rodovo citlivého rozpočtovania, koordinácie a dosahovania konsenzu pri stanovení priorít FZP po konzultáciách s partnermi. Čo sa týka finančnej rozvojovej pomoci na podporu práv žien a rodovej rovnosti, Španielsko zatiaľ nepatrí medzi najväčších prispievateľov. V roku 2021 podiel prostriedkov venovaných na podporu rodovej rovnosti na celkovom pomere rozvojovej pomoci dosiahol medzi 32 donorskými krajinami OECD DAC menej ako priemer (37 % oproti priemeru 42 %).³⁰

V októbri 2023 predstavil minister zahraničných vecí, európskych záležitostí a rozvojovej spolupráce José Manuel Albares Akčný plán pre implementáciu Smernice pre FZP Španielska na roky 2023 – 2024³¹, kde prioritným oblasťami sú AŽMB, eliminácia všetkých foriem násilia páchaného na ženách, participácia na rozhodovaní, posilnenie ekonomického postavenia žien a ľudské práva.

Podobne ako Mexiko, aj Španielsko má ambíciu stať sa lídrom v oblasti presadzovania RRPŽ na medzinárodných fórach a v rámci multilaterálnych zoskupení ako EÚ, OSN a Rada Európy. Rovnako ako Mexiko, španielska FZP kladie dôraz na intersekcionalitu ako súčasť feministického prístupu k uplatňovaniu ZP. Niektoré feministické organizácie veria, že so svojím dlhodobým zacielením na uvedené princípy, spojené s verejným odpočtom (výročné správy), je španielska FZP na dobrej ceste k dosiahnutiu „reálnej a efektívnej zmeny“³².

Luxembursko³³ sa pripojilo k FZP prostredníctvom 3D³⁴ (diplomacia, rozvoj a obrana). Základom FZP Luxemburska sa mali stať už prijaté medzinárodné normy a rámce ako Agenda 2023 a jej 17 SDGs, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) a AŽMB (rezolúcie Rady bezpečnosti OSN). Túto politiku sa Luxembursko zaviazalo implementovať najmä prostredníctvom Národného akčného plánu na implementáciu Rezolúcie 1325 na roky 2018 – 2023³⁵ a prostredníctvom Rodovej stratégie v rozvojovej spolupráci Luxemburska na roky 2021 – 2030³⁶. Podľa OECD DAC v roku 2021 Luxembursko venovalo menej ako 40 % svojej celkovej rozvojovej pomoci na RRPŽ ako rozhodujúceho alebo

dôležitého cieľa.³⁷ Budúcnosť explicitnej FZP Luxemburska môže byť neistá; podľa portálu Gender Security Project sa od decembra 2023 termín *feministická* ZP vytratil z vládnych webových stránok.³⁸

Nemecko sa prihlásilo k FZP v roku 2021 v koalícnej dohode medzi sociálnymi demokratmi (SPD), zelenými (Bündnis 90/Die Grünen) a liberálmi (FDP). V dohode sa hovorí, že partneri chcú posilňovať práva, zdroje a reprezentáciu žien, dievčat aj znevýhodnených skupín a propagovať diverzitu v duchu FZP.³⁹ Nemecko sa stalo vedúcou krajinou v skupine OECD DAC, ktorá už v roku 2021 venovala najvyšší objem rozvojovej pomoci na podporu RRPŽ, viac ako 10 miliárd amerických dolárov, čo tvorilo 48 % celkovej rozvojovej pomoci Nemecka v danom roku.⁴⁰

V roku 2023 publikovalo ministerstvo zahraničných vecí smernicu pod názvom Formovanie feministickej zahraničnej politiky⁴¹, v ktorej predstavuje svoj koncept FZP, základné princípy, interné metódy práce a oblasti FZP. Nie je veľkým prekvapením, že nemecká FZP kladie dôraz na dôsledné uplatňovanie medzinárodných noriem a záväzkov: ľudské práva žien, implementáciu AŽMB, rovnakú reprezentáciu žien v rozhodovacích procesoch, ekonomickú nezávislosť žien, integráciu žien a ich záujmov v otázkach životného prostredia a klimatických zmien. V otázkach bezpečnosti sa pokúša kombinovať princípy feminizmu s pragmatizmom, a preto deklaruje, že nie je politikou pacifizmu: rozhodnutia prijíma v širšom kontexte zahraničnej a branno-bezpečnostnej politiky krajiny a EÚ.

Vo všeobecnosti je nemecká FZP považovaná za doposiaľ najlepšie rozpracovanú. Buduje na pôvodných troch R švédskej FZP. Reflektuje tiež kritizmus feministického hnutia a skúsenosti z uplatňovania FZP v iných krajinách. Deklaruje historickú zodpovednosť za koloniálnu minulosť, uznáva potrebu intersekcionality v prístupe a k začleňovaniu marginalizovaných skupín a menšín vrátane LGBTIQ+, uznáva potrebu budovania nových inštitúcií a štruktúr, ktoré prekonávajú patriarchálne spôsoby fungovania spoločnosti.

Niektorí kritici a kritičky však nemeckej FZP vytykajú, že v integrácii feministických princípov nejde dostatočne ďaleko: implementáciu medzinárodných záväzkov a noriem v oblasti RRPŽ považujú za dôležitú, ale nie dostatočnú črtu FZP. Ak má byť FZP skutočne feministickou, tak to musí byť „zahraničná politika, ktorú tvoria ľudia, a nie štát, pre ktorú je solidarita, a nie záujem jediným prostriedkom dosiahnutia sprá-

30 OECD DAC (2023). URL: https://donortracker.org/donor_profiles/spain/gender

31 URL: https://www.exteriores.gob.es/es/Comunicacion/NotasPrensa/Paginas/2023_NOTAS_P/20231017_NOTA041.aspx

32 ICWR (2021). URL: <https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2021/09/Defining-Feminist-Foreign-Policy-2021-Update.pdf>

33 URL: <https://www.gendersecurityproject.com/post/luxembourg-s-feminist-foreign-policy>

34 V angličtine diplomacy, development, defense.

35 URL: <https://cooperation.gouvernement.lu/dam-assets/publications/strat%C3%A9gies/2023/gender-strategy/2021-2023-gender-strategy-en.pdf://1325naps.peacewomen.org/wp-content/uploads/2020/12/Luxembourg-NAP-2018-2023-English.pdf>

36 URL: https://cooperation.gouvernement.lu/content/dam/gouv_cooperation/publications/strat%C3%A9gies/strategie-generale/Strat%C3%A9gie-MAEE-EN.pdf

37 OECD DAC (2023). URL: <https://www.oecd.org/dac/snapshot-oda-gender-2023.pdf>

38 URL: <https://www.gendersecurityproject.com/post/luxembourg-s-feminist-foreign-policy>

39 URL: https://www.spd.de/fileadmin/Dokumente/Sonstiges/20211015_Ergebnis_Sondierungen.pdf

40 URL: https://donortracker.org/donor_profiles/germany/gender

41 URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2585076/4d2d295dad8fb1c41c6271d2c1a41d75/ffp-leitlinien-data.pdf>

vodlivosti pre všetkých“.⁴² No takto formulovanú FZP možno v súčasnosti považovať skôr za aspiráciu ako praktický návod ku krátkodobým merateľným zmenám.

Líbya ako prvá africká krajina sa prihlásila k FZP počas Vlády národnej jednoty, ktorá nastúpila k moci v marci 2021. Podľa očakávaní prvej ženy – ministerky zahraničných vecí Líbye Najle El Magnoush,⁴³ FZP by mohla pomôcť nielen krajine, ale celému regiónu dosiahnuť stabilitu. Preto významnou dimenziou líbyjskej FZP bolo napĺňanie AŽMB a inklúzia marginalizovaných skupín do rozhodovania a implementácie FZP. Napĺňanie FZP v tejto politicky nestabilnej krajine, kde oficiálnym náboženstvom a zdrojom legislatívy je islam, však naráža na mnohé prekážky. Po odvolaní ministerky Magnoush z funkcie v lete 2023⁴⁴ je ťažké nájsť akékoľvek zmenky o jej ďalšom vývoji.

Niektorí autori a autorky považujú **Libériu** za krajinu, ktorá prijala koncept FZP⁴⁵. Po svojom zvolení v roku 2018 sa prezident George Weah vyhlásil za „vodcu feminizmu“ v krajine.⁴⁶ Jeho vláda podnikla niektoré kroky v prospech inštitucionalizácie princípov rodovej rovnosti (vytvorenie oddelení rodovej rovnosti a sociálnej inklúzie na všetkých ministerstvách, vo vládných agentúrach a komisiách) a vyhlásila, že podnikne legislatívne kroky na lepšiu ochranu obetí a preživších sexuálne a rodovo podnieteného násilia. George Weah bol však počas svojho prezidentovania často kritizovaný pre pomalý prístup k prevencii rastúceho sexuálneho násilia v krajine, ako aj pre nenaplnené sľuby podporovať legislatívu, ktorá by pomohla väčšiemu zastúpeniu žien v rozhodovacích pozíciách⁴⁷.

Libéria ako krajina sa však oficiálne k FZP neprihlásila. Blízka budúcnosť ukáže, ako sa k zámeru svojho predchodcu postaví nový libérijský prezident, bývalý viceprezident prvej africkej prezidentky Ellen Sirliel Johnson Joseph Boakai, ktorý nastúpil do svojej funkcie v novembri 2023.

Holandsko sa zaradilo medzi krajiny, ktoré pracujú na svojej FZP. Tá má byť najmä nástrojom na odstraňovanie nerovností, ktoré holandská vláda považuje za príčinu globálnej chudoby a vzniku aj pretrvávajúceho násilného extrémizmu a konfliktov. V roku 2022 zaslali ministerka zahraničných vecí Wopke Hoekstra a ministerka zahraničného obchodu a rozvojovej pomoci Liesje Schreinemacher spoločný list parlamentu, v ktorom načrtli zámer vypracovať holandskú FZP,

založenú podľa švédskeho vzoru na štyroch R. V liste ju stručne definujú takto: „Podľa názoru vlády feminizmus je o rovnakých právach a rovnosti. Vládna feministická zahraničná politika sa pokúša redukovať nerovnosti a pracovať v prospech dosiahnutia rovnakého postavenia mužov, žien a nebídných ľudí. Zvlášť sa zameriava na postavenie LGBTIQ+ ľudí.“⁴⁸ Pri vypracovaní FZP vrátane grantovej politiky rozvojovej pomoci plánuje holandská vláda úzko spolupracovať s mimovládnyimi organizáciami reprezentujúcimi ženy a menšiny, aby dosah FZP čo najviac zodpovedal reálnym potrebám cieľových skupín, plne rešpektujúc normy a medzinárodné záväzky v oblasti ľudských práv a rodovej rovnosti.

V novembri 2023 Holandsko zorganizovalo druhú medzinárodnú konferenciu Formovanie feministickéj zahraničnej politiky⁴⁹, zameranú na výmenu skúseností a dialóg so zainteresovanými partnermi o budúcnosti FZP. Konferencia bola poznačená prebiehajúcou vojnou na Ukrajine a katastrofálnou humanitárnou situáciou v pásme Gazy po izraelskej odvette za napadnutie krajiny hnutím Hamas. Niektoré feministky konferencii vyčítali nedostatočné zameranie na základné príčiny nerovností vo svete, absenciu prítomnosti zástupcov a zástupkyň marginalizovaných skupín, absenciu diskusie o zosúladiení domácej a zahraničnej politiky, najmä chýbajúce diskusie o militarizácii a zvyšovaní výdavkov na obranu a zbrojenie. Niektoré tiež upozornili na potenciálne riziko kooptácie a inštrumentalizácie feminizmu štátnymi aktérmi. Paradoxne táto kritika môže naznačovať, že FZP nadobúda na dôležitosť. Dá sa očakávať, že záväzky krajín, ktoré sa k nej prihlásili, budú dôsledne monitorované ženskými a feministickými organizáciami a ich medzinárodnými sieťami.

Čile sa ako prvá krajina Južnej Ameriky prihlásila k FZV v lete roku 2023. FZP sa zameriava na podporu ľudských práv a demokracie, reprezentáciu žien a marginalizovaných skupín na rozhodovaní, AŽMB, rodovú rovnosť a medzinárodný obchod, životné prostredie a klimatické zmeny, vedu a inovácie a na rozvoj systémov sociálnej starostlivosti. Za pozornosť stojí oblasť medzinárodného obchodu a vzťahov, ktorú považujú za kľúčovú pri integrácii žien do ekonomiky, posilnení ich ekonomickej samostatnosti a v boji proti chudobe. V tomto ohľade sa vláda zaviazala presadzovať princípy antidiskriminácie, inklúzie a rodovej rovnosti na takých multilaterálnych fórach, ako sú Svetová obchodná organizácia či Ázijsko-tichomorská ekonomická spolupráca. Dôležitou súčasťou FZP Čile je aj uznanie disproporčného podielu žien na neplatenej starostlivosti o deti, starých, chorých a inak odkázaných ľudí – ako prekážky na dosiahnutiu ekonomickej nezávislosti žien a rovnosti pohlaví v iných oblastiach. Preto Čile prijalo tiež záväzok podporovať a propagovať inštitucionalizáciu systémov sociálnej starostlivosti doma a vo svete.⁵⁰

Argentína sa zaradila medzi krajiny, ktoré vyjadrili zámer

42 HAASTRUP, T. (2023). URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2586954/69c53af3e1091082535f8c5b42b1d14f/haastrup-data.pdf>

43 Tieto očakávania vyjadrila počas Gender Equality Forum v Paríži v lete 2021, ktoré sponzorovali UN Women a vlády Mexika a Francúzska.

44 Za pripravované stretnutie s ministrom zahraničných vecí Izraela Eli Cohenom bola v auguste 2023 odvolaná z vlády a následne opustila krajinu.

45 Napríklad www.gendersecurityproject.com, iní ako UN Women ju vo svojich prehľadoch neuvádzajú.

46 URL: <https://frontpageafricaonline.com/gender-issues/pres-weah-declares-himself-liberias-feminist-in-chief-recommits-to-womens-cause/>

47 URL: <https://www.liberianobserver.com/liberia-weah-criticized-vetoing-30-gender-representation-bill>

48 URL: <https://www.government.nl/documents/parliamentary-documents/2022/12/07/letter-to-the-parliament-on-feminist-foreign-policy>

49 Prvá sa konala v Berlíne v roku 2022 a bola organizovaná ministerstvom zahraničných vecí.

50 URL: <https://politicaexteriofeminista.minrel.gob.cl/inicio>

presadzovať FZP v lete 2023. Skupina prijala spoločnú deklaráciu, v ktorej sa krajiny zaväzujú k výmene skúseností pri formovaní FZP. Konkrétny obsah FZP Argentína ešte len vytvára, ale dá sa predpokladať, že dôležitými oblasťami FZP budú AŽMB⁵¹, medzinárodný obchod, boj proti násiliu na ženách a podobne ako v Čile rozvoj systémov sociálnej starostlivosti. Na budúcnosť FZP v Argentíne môže mať veľký vplyv aj novozvolený prezident Javier Milei, ktorý sa ujal svojej funkcie 10. decembra 2023. Ten je známy svojimi vyhláseniami o výraznom obmedzení práv žien na umelé prerušenie tehotenstva, zákaze sexuálnej výchovy na školách či zrušení ministerstva pre ženy.⁵²

Kolumbia oznámila v marci 2023 počas stretnutí Komisie o postavení žien (CSW) v New Yorku, že pracuje na svojej FZP. Má byť postavená na hodnotách pacifizmu, participácie a interseksionalite. Jej cieľom má byť dosahovanie sociálnej spravodlivosti, udržateľný mier, spravodlivosť v oblasti životného prostredia, dosahovanie rodovej rovnosti a inklúzie vo vzdelávaní, kultúre a športe. Dôležitými témami FZP majú byť otázky migrácie, obchodu, platenej a neplatenej práce a starostlivosti, implementácie AŽMB či boja proti drogám.

Po výmenách na niektorých postoch vo vláde počas roku 2023 sa zdá, že Kolumbia nahradí termín *feministická ZP* termínom *zahraničná politika s rodovou perspektívou*, ako sa tak stalo v prípade Švédska a Luxemburska⁵³.

Slovinsko oznámilo svoj zámer vypracovať a implementovať FZP v marci 2023. Prvá žena – ministerka zahraničných vecí Tanja Falon zopakovala vo svojom videovystúpení na Latinsko-karibských dňoch v novembri 2023⁵⁴, že jej ministerstvo pripravuje národnú stratégiu feministickú zahraničnú politiku, ktorej cieľom bude odstraňovanie štruktúrnych prekážok v dosahovaní rodovej rovnosti prostredníctvom nástrojov ZP. Z jej predošlých vystúpení sa môžeme nazdávať, že významnou súčasťou tejto stratégie bude AŽMB, ale aj otázky týkajúce sa rodovej rovnosti v oblasti digitalizácie, inovácií a využitia umelej inteligencie. Do konca roku 2023 táto stratégia nebola zverejnená.

Ďalšou krajinou, ktorá vyjadrila záujem budovať a presadzovať FZP, je **Mongolsko**. V lete 2023 Mongolsko hostilo stretnutie žien – ministeriek zahraničných vecí vybraných krajín a zástupcov a zástupkyň medzinárodných organizácií, aby okrem iných globálnych výzev spoločne prediskutovali otázky spojené s presadzovaním RRPŽ. Zúčastnené a zúčastnení na záver prijali tzv. Ulanbátarskú deklaráciu⁵⁵, ktorou potvrdili svoj záväzok spolupracovať a presadzovať agendu rodovej

rovnosti v rôznych oblastiach a v súlade s medzinárodne prijatými normami a záväzkami v tejto oblasti. Mongolsko prejavilo záujem propagovať feministické a rodovo transformatívne prístupy na multilaterálnych fórach.⁵⁶

Škótsko ako súčasť Veľkej Británie sa rozhodlo pre explicitnú feministickú zahraničnú politiku (FAIR) v oblasti diplomacie, rozvojovej pomoci, obchodu a investícií a obrane a bezpečnosti. V novembri 2023 vláda publikovala pozičný dokument⁵⁷, ktorý predstavuje princípy FAIR a definuje obsah feministického prístupu k medzinárodným vzťahom. FAIR definuje feministický prístup ako úsilie o odstraňovanie základných príčin a inštitucionálnych štruktúr, ktoré reprodujú nerovnosti v spoločnostiach. Dôraz kladie na zosúladenie domácej a zahraničnej politiky v oblasti spravodlivosti a inklúzie a prioritizuje AŽMB. Pozičný dokument tiež obsahuje návrh ďalších krokov, medzi ktoré patrí vypracovanie monitorovacieho mechanizmu a pravidelná výmena skúseností s cieľom zlepšiť implementáciu FAIR.

Napriek rôznorodosti prístupov už existuje rad spoločných prvkov, ktoré spája krajiny hlásiace sa k FZP. Podľa UN Women⁵⁸ medzi tieto patria: záväzok podporovať RRPŽ – najmä prostredníctvom rovnakej participácie na rozhodovaní a vo vedúcich pozíciách a dostatočné financovanie týchto iniciatív a feministických organizácií prostredníctvom rozvojovej pomoci. UN Women sa tiež pokúsili na základe analýzy doposiaľ publikovaných stratégií a návodov na implementáciu identifikovať spoločné princípy, na ktorých jednotlivé krajiny aspirujú budovať svoju FZP. Patria sem interseksionalita, antirasizmus a antikolonializmus, prierezovosť, inklúzia a spolupráca s cieľom dosiahnuť transformatívne zmeny v spoločnosti.

51 Argentína už v roku 2015 prijala Národný akčný plán ženy, mier a bezpečnosť. URL: <https://1325naps.peacewomen.org/wp-content/uploads/2020/12/Argentina-NAP-2015-English.pdf>

52 URL: <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/20/argentina-milei-abortion-womens-rights>

53 URL: <https://www.gendersecurityproject.com/feminist-foreign-policy>

54 URL: <https://www.gov.si/en/news/2023-11-24-artificial-intelligence-and-feminist-foreign-policy-on-the-agenda-at-lac-days-2023/>

55 URL: <https://mfa.gov.mn/en/outcome-document-of-the-female-foreign-ministers-meeting-ulaanbaatar-declaration/>

56 URL: <https://www.gendersecurityproject.com/post/mongolia-s-feminist-foreign-policy>

57 URL: <https://www.gov.scot/publications/taking-feminist-approach-international-relations/pages/5/>

58 UN Women (2023). URL: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/09/policy-brief-gender-responsive-approaches-to-foreign-policy-and-the-2030-agenda-feminist-foreign-policies>

4

HĽADANIE SPOLOČNEJ DEFINÍCIE FZP

Zatiaľ čo krajiny definujú svoju feministickú zahraničnú politiku v súlade s prevažujúcimi spoločenskými hodnotami a pragmatickými vnútropolitickými a zahraničnými záujmami (okrem iných faktorov), odborná literatúra sa pokúša o vypracovanie všeobecnej definície FZP, akéhosi zlatého štandardu, ktorý by zachytával jej univerzálne princípy a ciele. Napriek určitému skepticizmu, či takúto všeobecnú definíciu možno vôbec vytvoriť, odborné diskusie neutíchajú. Ako sa vyjadrila kanadská odborníčka z oblasti etiky starostlivosti Fiona Robinson, „feministická zahraničná politika FFP nebude transformatívna, ak bude zredukovaná na uzákonenie súboru morálnych princípov alebo na ochranu, podporu a posilnenie postavenia žien v spoločnosti. FFP, ktorá podporuje feministické ciele, bude skôr pomalý, dlhotrvajúci proces, ktorý berie do úvahy historické a súčasné vzťahy medzi aktérmi a uznáva dôležitosť kontextu pri tvorbe politik a v prijímaní rozhodnutí“.⁵⁹

Vzťah medzi teóriou a praxou FZP nie je teda priamočiary. Akademická diskusia nie je návodom pre vlády, ako FZP implementovať. Nie je však ani jednoduchou reflexiou praxe vlád. Ide skôr o kontinuálne vytváranie teoretického rámca informovaného praxou s cieľom definovať kvalitatívny rozdiel medzi tradičnou zahraničnou politikou, ktorá primárne sleduje národné záujmy, a zahraničnou politikou, pre ktorú sú dôležité jej dosahy na životy konkrétnych ľudí, najmä žien a marginalizovaných skupín všade vo svete. „FZP vytvára rámec na analýzu vládnych politik a programov a ich dosahov na iné krajiny a ľudí. Termín FZP, tak ako ho poznáme doteraz, umožňuje brať na zodpovednosť vlády za dodržiavanie ich záväzkov k právam žien a rodovej rovnosti v bilaterálnych a multilaterálnych vzťahoch.“⁶⁰

Medzinárodné centrum pre výskum žien ICWR v roku 2021 navrhlo túto pracovnú definíciu FZP, ktorá je doposiaľ najčastejšie používaná.⁶¹

„Feministická zahraničná politika je politika štátu, ktorá definuje jeho vzťahy k iným štátom, ako aj hnutiam a neštátnym aktérom, a to spôsobom, ktorý uprednostňuje mier, rodovú rovnosť a integritu životného prostredia; rešpektuje, propaguje a ochraňuje ľudské práva všetkých ľudí; usiluje sa o zrušenie koloniálnych, rasistických a patriarchálnych mocenských štruktúr ako aj štruktúr, ktoré ovládajú muži, a alokuje významné zdroje vrátane výskumu na dosiahnutie tejto vízie. Feministická zahraničná politika je jednotná vo svojom prístupe naprieč všetkými úrovňami vplyvu, zakotvená v praxi týchto hodnôt vo vnútri krajiny a spoluvytváraná feministickými aktivistami a aktivistkami, skupinami a hnutiami doma aj v zahraničí.“

Autori: THOMPSON, L., AHMED, S. a KHOKHAR, T.

59 ROBINSON, F. (2021). URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1755088219828768>

60 FOSTER, S., MARKHAM, S.A. (2024): *Feminist Foreign Policy in Practice*. Routledge, s. 45

61 URL: <https://www.icrw.org/publications/defining-feminist-foreign-policy/>

5

PRÍKLADY OPATRENÍ FZP V PRAXI

Vzhľadom na relatívne krátku dobu, ktorá uplynula od objavenia sa FZP, je predčasné hodnotiť jej vplyv a povedať, či povedie k zásadnejším transformatívnym zmenám v spoločnosti. Navyše žijeme vo veľmi dynamickom svete, ktorý zažíva najväčšie bezpečnostné výzvy od ukončenia druhej svetovej vojny, čelí hrozbám prameniácim z klimatických zmien a bojuje s prehlbujúcou sa chudobou miliónov ľudí vo všetkých častiach sveta, čo má nevyhnutne dosah na vývoj FZP a možnosti dosahovania jej cieľov. Preto sa obmedzíme len na ilustratívny prehľad využitia niektorých nástrojov FZP v súčasnej praxi krajín, ktorý vonkoncom nie je vyčerpávajúci.

Do prvej skupiny patria **opatrenia rozvojovej pomoci**, konkrétne zvýšenie podielu finančnej pomoci na celkovej rozvojovej pomoci krajiny, prípadne navýšenie prostriedkov pre rozvojové programy, kde RRPŽ sú rozhodujúcim či dôležitým cieľom. Môže ísť pritom o zvýšenie príspevkov štátu pre multilaterálne organizácie zaoberajúce sa právami žien, ako sú napríklad UN Women a UNFPA, podporu mimovládnych ženských a feministických organizácií alebo o vytváranie fondov na podporu konkrétnych cieľov RRPŽ. Príkladom je globálny Fond pre ženy, mier a humanitárnu činnosť, ktorý od roku 2016 poskytuje flexibilné finančné prostriedky miestnym ženským organizáciám vo viac ako 40 krajinách sveta zmietaných konfliktom alebo humanitárnou krízou⁶². Od roku 2022 tento fond vytvoril špeciálny program na podporu a ochranu ženských aktivistiek, ktoré bojujú za ľudské práva a mierové riešenie konfliktov.

Špecializované finančné mechanizmy vytvárajú, alebo ich vznik iniciujú aj jednotlivé krajiny. Napríklad Francúzsko založilo v roku 2018 Globálny fond pre preživších⁶³ na podporu obetí sexuálneho násilia spojeného s konfliktom. Krajina tiež prijala záväzok alokovať 120 miliónov eur počas troch rokov (2020 – 2022) pre feministické organizácie prostredníctvom Podporného fondu.⁶⁴ Ďalším príkladom je Kanada, ktorá v roku 2017 vyhlásila Iniciatívu na podporu zmysluplnej parti-

cipácie žien v mierových operáciách Elsie⁶⁵. K iniciatíve sa postupne pridali ďalšie krajiny, medzi nimi Austrália, Dánsko, Fínsko, Holandsko, Južná Kórea, Nórsko či Nemecko.

Finančné mechanizmy často dopĺňa priama výmena skúseností medzi donorskými a prijímajúcimi krajinami, ktorej cieľom je prispieť k rozvoju odborných a inštitucionálnych kapacít či zlepšeniu koordinácie a kooperácie medzi štátnymi a neštátnymi aktérmi.

Celkový objem finančnej rozvojovej pomoci určenej pre RRPŽ v ostatných dvadsiatich rokoch rástol: kým v roku 2003 RRPŽ ako dôležitý cieľ podporili krajiny OECD DAC šiestimi miliardami USD, v roku 2021 to bolo viac ako 57 miliárd USD. Medzi krajiny, ktoré venujú zo svojej rozvojovej pomoci najväčšie percento na RRPŽ, patria rovnako krajiny, ktoré sa explicitne hlásia k FZP napríklad Kanada či Švédsko, ale tiež krajiny, ktoré sa k FZP explicitne neprihlásili ako Írsko, Japonsko či Taliansko.⁶⁶

Do druhej skupiny patria **inštitucionálne opatrenia** v rámci rezortov zahraničných vecí a rozvojovej pomoci. Sú to opatrenia na vytváranie inkluzívneho pracovného prostredia oslobodeného od akýchkoľvek foriem násilia a sexuálneho obťažovania a stratégie na zvýšenie podielu žien v diplomacii a riadení ministerstiev zahraničných vecí a rozvojovej pomoci (R - reprezentácia). Niektoré ministerstvá vytvárajú nové inštitucionálne prvky, ako sú zvláštne vyslankyne (doposiaľ to boli výlučne ženy) pre rodovú rovnosť alebo FZP či poradcovia a poradkyne pre RRPŽ na zastupiteľských úradoch svojich krajín. Ich úlohou je predovšetkým dohliadať na plnenie záväzkov (interných a externých) ministerstiev v oblasti RRPŽ a FZP. Podobné pozície v ostatných rokoch vytvorili napríklad Španielsko, Kanada, Švédsko, Fínsko, Nórsko, Veľká Británia, Holandsko či Nemecko.⁶⁷ Hoci skutočný vplyv vyslancov je

62 Women Peace and Humanitarian Fund. URL: <https://wphfund.org/our-history/>

63 The Global Survivors Fund for and with Survivors of Conflict Related Sexual Violence. URL: <https://geneve-int.ch/whoswho/global-survivors-fund-gsf>

64 URL: <https://www.afd.fr/en/support-fund-feminist-organizations>

65 Elsie Initiative for Women in Peace Operations. URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/gender_equality-egalite_des_genres/elsie_initiative-initiative_elsie.aspx?lang=eng

66 URL: <https://www.oecd.org/dac/official-development-assistance-gender-equality.pdf>

67 Prvá krajina, ktorá vytvorila pozíciu veľvyslankyne pre ženské otázky, bolo USA už v roku 2009. S objavením sa FZP význam a úloha tejto inštitucionálnej zložky rástla, hoci mandát a právomoci sa rôznia medzi krajinami.

často diskutovanou témou, vytvorenie tohto postu má dôležitý symbolický význam pre krajinu, ktorá sa hlási k feministickým princípom v ZP.

Významnou časťou inštitucionálnych zmien je systematické využívanie nástrojov, ako je rodová analýza a rodovo vyvážené rozpočtovanie. Napríklad nemecké ministerstvo zahraničných vecí vo svojom usmernení k feministickej zahraničnej politike zdôrazňuje význam rodovej analýzy pre pochopenie kontextu, včasné zachytenie signálov krízy, plánovanie, analýzu a hodnotenie svojich programov. Rodovo vyvážené rozpočtovanie považuje za „základný nástroj na riadenie a dokumentovanie alokácie zdrojov na politické priority“⁶⁸.

Azda najdôležitejšou, ale veľmi komplexnou súčasťou FZP je **presadzovanie práv žien v medzinárodných bilaterálnych a multilaterálnych vzťahoch**. Týka sa to všetkých oblastí, ale najmä mieru a bezpečnosti, obchodu (vrátane vývozu zbraní), migrácie, ochrany pracovného trhu, ekonomickej spravodlivosti, životného prostredia a v ostatnom období inovácií a využívania umelej inteligencie. Krajiny, ktoré sa prihlásili k explicitnej FZP alebo jej princípom, kladú dôraz na presadzovanie RRPŽ vo viacerých z uvedených oblastí, v dôzraze sa však môžu odlišovať. Pre väčšinu krajín, najmä tie, ktoré majú národné plány na implementáciu Rezolúcie 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti⁶⁹, je dôležité presadzovanie zmyslupnej účasti žien v riešení konfliktu vrátane jeho prevencie, ochrany žien pred sexuálnym násilím spojeným s konfliktom a účasti na rekonštrukcii krajiny po ukončení konfliktu. Švédsko⁷⁰ a Kanada⁷¹ kladú tiež veľký dôraz na opatrenia, ktorých cieľom je identifikovať a minimalizovať odlišné dosahy medzinárodného obchodu a obchodných pravidiel na mužov a ženy a využiť potenciál medzinárodného obchodu na podporu RRPŽ. Nórsko presadzuje prevenciu a riešenie negatívnych dosahov klimatických zmien na mužov a ženy a zapojenie žien do rozhodovania spojeného s bojom proti globálnemu otepľovaniu.⁷² Viaceré krajiny vypracovali interné usmernenia a návody na implementáciu priorít svojej FZP. Patria sem napríklad Kanada, Francúzsko, Mexiko, Španielsko, Luxembursko a Nemecko.⁷³

Do ďalšej skupiny opatrení by sme mohli zaradiť záväzky týkajúce sa **podpory a využitia lokálnej expertízy** v cieľových krajinách rozvojovej pomoci, konzultácie a spolupráca s domácimi a lokálnymi ženskými organizáciami, odborníkmi a odborníčkami, súkromným sektorom a pod. Patrí sem tiež zber a analýza lokálnych dát na podporu plánovania, vypracovania programov a alokovania zdrojov. K takémuto postupu sa explicitne zaviazali napríklad Švédsko, Kanada, Nemecko, Mexiko a Holandsko.

68 Federal Foreign Office (2023). URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2585076/4d2d295dad8fb1c41c6271d2c1a41d75/ffp-leitlinien-data.pdf>. Strana 81.

69 URL: <https://1325naps.peacewomen.org/index.php/nap-overview/>

70 The National Board of Trade Sweden (2020). *Trade and Gender Equality: The Role of Trade Policy*. URL: <https://www.kommerskollegium.se/globalassets/publikationer/rapporter/2020/trade-and-gender-equality.pdf>

71 HANNAH, E., ROBERTS, A., TROMMER, S. (2022). *Canada's "Feminist" Trade Policy?* In: Carment, D., Macdonald, L., Paltiel, J. (eds) *Canada and Great Power Competition*. Canada and International Affairs. Palgrave Macmillan, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-04368-0_4

72 URL: <https://www.norway.no/en/missions/UN/statements/general-assembly-committees/2022/3c-gender-equality/>

73 UN Women (2023). URL: https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-09/Brief-Feminist-foreign-policies-en_0.pdf

6

ZODPOVEDNOSŤ ZA IMPLEMENTÁCIU FZP

Napriek tomu, že FZP má byť kolektívnym dielom, na ktorom sa zúčastňujú štát, občianska spoločnosť, ženské a feministické organizácie, súkromný sektor, predstavitelia a predstaviateľky cieľových skupín, odborníci a odborničky, konečným nositeľom zodpovednosti za jej naplnenie je štát.

Na overovanie plnenia svojich záväzkov (ako súčasť svojich FZP stratégií a plánov) si niektoré krajiny vytvorili monitorovacie schémy. Slúžia ako mechanizmus na meranie pokroku v implementácii záväzkov, ale tiež ako významný zdroj poznatkov a informácií, ktoré môžu viesť k prípadným korekciám FZP. UN Women považuje za krajiny s dobre vypracovaným systémom monitorovania implementácie FZP napríklad Francúzsko, Kanadu a Španielsko.⁷⁴

Pre meranie pokroku v napĺňaní cieľov FZP je dôležité medzinárodné porovnanie. V roku 2023 vypracovalo ICWR nový nástroj, ktorého cieľom je poskytnúť pomoc tvorcom FZP a tiež naznačiť oblasti, v ktorých krajiny, v porovnaní s inými krajinami, zaostávajú alebo, naopak, napredujú. Index feministickej zahraničnej politiky (FFP Index) sleduje 27 indikátorov v 7 prioritných oblastiach⁷⁵ v 48 členských krajinách OECD. Poradie krajín je vytvorené na škále 0 – 1, pričom 0 znamená slabú a 1 silnú integráciu feministických princípov vo FZP⁷⁶. Je zaujímavé, že v prvej desiatke krajín so skóre bližšie sa k jednotke sú okrem severských krajín (Švédsko, Fínsko, Nórsko) a iných krajín s explicitnou FZP alebo silným dôrazom na RRPŽ (Nemecko, Čile, Argentína) tiež krajiny ako Kostarika, Peru a Južná Afrika. Posledné tri krajiny bodujú vysoko v takých oblastiach ako participácia žien na riešení dosahov klimatických zmien (Kostarika), vytvorenie inštitúcií na podporu RRPŽ (Južná Afrika, Peru a Kostarika), ekonomická spravodlivosť (Kostarika a Peru) a AŽMB (Južná Afrika a Peru).

74 ibidem

75 Sem patria: mier a militarizácia; rozvojová pomoc; migrácia; ochrana práv žien a marginalizovaných skupín; ekonomická spravodlivosť; inštitucionálne zabezpečenie; životné prostredie a klimatické otázky.

76 IWCR (2023). URL: <https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2023/05/FFP-Index.pdf>

7

FZP: VÝZVA PRE SLOVENSKO

Slovensko ratifikovalo väčšinu medzinárodných dohovorov týkajúcich sa antidiskriminácie, práv žien a rodovej rovnosti a ich plnenie formálne zaručuje Ústava Slovenskej republiky. Vo svojej správe z mája 2023 Výbor pre ukončenie násilia na ženách, ktorý monitoruje implementáciu CEDAW (Výbor CEDAW), hodnotí okrem malých výnimiek slovenskú legislatívu týkajúcu sa RRPŽ pozitívne. Problematickým ostáva prijatie Istanbulskeho dohovoru, ktorý doposiaľ ratifikovalo 38 zo 46 členov Rady Európy a Európska únia⁷⁷. Slovensko tento dôležitý dohovor, ktorého cieľom je predchádzanie násiliu na ženách, ochrana obetí a ukončenie beztrestnosti pre páchatelov násilia, podpísalo v roku 2011, ale doposiaľ neratifikovalo. Podobne ako v iných krajinách, ktoré neratifikovali Istanbulský dohovor, zohrali veľkú úlohu dezinformácie, dobre organizované konzervatívne a „antigenderové“ hnutie a absencia politickej vôle. Ratifikácia dohovoru, ku ktorej vyzýva aj Európsky parlament⁷⁸, nie je súčasťou Programového vyhlásenia slovenskej vlády, ktorá vzišla z predčasných parlamentných volieb v roku 2023.

V medzinárodnom porovnaní Slovensko nepatrí medzi šampiónov v dosahovaní rodovej rovnosti, a to aj napriek tomu, že je členskou krajinou EÚ, pre ktorú je rodová rovnosť základným právom, hodnotou a úlohou zakotvenou v kľúčových zmluvách EÚ.⁷⁹ Podľa Globálneho indexu rodových rozdielov (GGGI), ktorý uverejňuje Svetové ekonomické fórum (WEF) a ktorý meria úroveň ekonomickej a politickej participácie žien, úroveň vzdelania, prístup k zdravotnej starostlivosti a zdravie, sa Slovensko umiestnilo v roku 2022 na 63. mieste spomedzi 146 krajín sveta.⁸⁰ V hodnotení OECD politická participácia žien, rozdiel medzi mzdami mužov a žien alebo percentuálne zastúpenie žien v perspektívnych povolaniach, ako sú IT špecialisti, je na Slovensku výrazne pod priemerom krajín OECD⁸¹. Európsky inštitút pre rodovú rovnosť EIGE radí

Slovensko v dosahovaní rovnosti medzi mužmi a ženami na 22. miesto medzi 27 členskými krajinami EÚ⁸².

Jednou z indikatívnych oblastí z pohľadu podpory a dosahovania RRPŽ je zastúpenie žien v politike a v rozhodovacích procesoch. Tu má Slovensko výrazný dlh, ktorý sa nedarí prekonať. Aj po ostatných parlamentných voľbách je v 150-členom parlamente len 33 žien, teda 22 percent, čo je viac ako štyri percentuálne body pod celosvetovým priemerom⁸³ a takmer 11 percentuálnych bodov pod priemerom členských krajín EÚ.⁸⁴ V sedemnásťčlennej vláde sú len tri ženy. Na čele krajiny v uplynulých rokoch stála po prvýkrát v dejinách Slovenska žena – prezidentka, ale medzi jedenástimi kandidátkami na túto pozíciu pre voľby v roku 2024 nebola ani jedna žena. Príčiny tohto stavu sú komplexné a nie sú predmetom tejto štúdie. Ako však ukazuje opozičné Progresívne Slovensko, ktoré cielene zaradilo na zvoliteľné miesta svojej kandidátskej listiny rovnaký počet mužov a žien a dosiahlo paritné zastúpenie v Národnej rade Slovenskej republiky, významnú úlohu v prekonávaní rodových nerovností zohráva politická vôľa a cielená podpora podprezentovaného pohlavia – a to nielen pri politickej reprezentácii.

Zahraničná politika do značnej miery odráža vnútornú situáciu na Slovensku, charakteristickú absenciou politickej vôle systematicky presadzovať RRPŽ vo všetkých oblastiach života. Preto nie je prekvapením, že Slovensko nepatrí medzi krajiny, ktoré otvorene prejavili záujem o integráciu feministických princípov (ktoré idú nad rámec RRPŽ) do svojej ZP. Podľa FFP Indexu je Slovensko na 41. mieste v rebríčku 48 členských a kandidátskych krajín OECD.⁸⁵

Treba však uviesť, že po voľbách v roku 2020 vzniklo na pôde Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVEZ SR) niekoľko iniciatív, ktoré z pohľadu presadzovania RRPŽ a princípov FZP stoja za pozornosťou. V oblasti reprezen-

77 URL: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/country-monitoring-work>

78 URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0047_EN.html

79 URL: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html#new-2-52>

80 World Economic Forum (2023). *The Global Gender Gap Index 2023*. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf

81 OECD (2023). URL: <https://www.oecd.org/gender/data/>

82 EIGE (2023). URL: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2023/compare-countries>

83 IPU (2023). URL: file:///C:/Users/Erika/Downloads/2022-women%20in%20parliament_EN-LR_2.pdf

84 EUROSTAT (2023). URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/EDN-20230308-2>

85 URL: <https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2023/05/FFP-Index.pdf>

tácie, alebo lepšie povedané *prezentácie žien* v diplomacii, vznikol na ministerstve projekt Ženy v diplomacii. Cieľom projektu v garancii štátnej tajomníčky ministerstva bolo zvýšiť povedomie o ženách diplomatkách, vyzdvihnúť ich prácu, ale tiež upozorniť na rôzne prekážky v ich práci a kariernom postupe.⁸⁶ MZVEZ SR v roku 2021 tiež vytvorilo funkciu koordinátorky pre postavenie žien, diverzitu a inklúziu na úrovni generálnej riaditeľky sekcie. Jej úlohou má byť sledovanie, vyhodnocovanie a podávanie návrhov na zlepšenie postavenia žien v rámci ministerstva. Ako súčasť projektu Ženy v diplomacii sa v novembri 2022 okrem iných podujatí konala konferencia s rovnakým názvom. Jedno z odporúčaní uvedené na pozvánke tejto akcie bolo „*Implementovať feministickú zahraničnú politiku. Ak to z politických dôvodov nie je možné, implementovať aspoň jej prvky dovnútra inštitúcie (MZVEZ SR) a do rozvojovej pomoci (SlovakAid)*“. Zdá sa, že autori toho odporúčania si dobre uvedomovali, že presadzovanie princípov FZP na Slovensku nebude jednoduché a že to nie je úloha jedného ministerstva. Na takýto krok treba politickú vôľu, podporu celej vlády a parlamentu, koordináciu rôznych ministerstiev a participáciu odbornej a občianskej spoločnosti.

Za pozitívum možno tiež považovať, že za podpory v koordinácii MZVEZ SR Slovensko prijalo v roku 2020 prvý Národný akčný plán pre implementáciu Rezolúcie 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti na roky 2021 – 2025. Slovensko sa pridalo k viac ako 100 členským krajinám OSN a 22 členským krajinám EÚ⁸⁷, ktoré takéto plány majú. Význam národného plánu ako prostriedku na implementáciu AŽMB je kľúčový z hľadiska novej perspektívy FZP na Slovensku. Plán má však viacero slabých miest.⁸⁸ Jedným z najzávažnejších nedostatkov, ktorý plánu vytyka aj Výbor CEDAW, je absencia spolupráce mimovládnych ženských organizácií na jeho tvorbe.

V rámci posilňovania spolupráce v oblasti RRPŽ na multilaterálnej úrovni MZVEZ SR podporilo v roku 2020 kanceláriu UN Women v Gruzínsku, ktoré patrí medzi prioritné programové krajiny slovenskej rozvojovej pomoci. Slovenská expertka poskytovala po dobu dvoch rokov odbornú pomoc a zbierala skúsenosti pri implementácii programov zameraných na posilnenie ekonomického postavenia žien na južnom Kaukaze. Začiatkom roku 2023 minister zahraničných vecí Slovenskej republiky podpísal v New Yorku Memorandum o porozumení s UN Women, ktorého obsahom je spolupráca a výmena skúseností z podpory RRPŽ. Hoci Memorandum doposiaľ neprinieslo mnoho konkrétnych výsledkov, možno ho považovať za krok správnym smerom v rozširovaní spolupráce s multilaterálnymi partnermi.

Vo svojej stratégii rozvojovej pomoci Slovensko považuje naďalej RRPŽ len za prierezovú tému v prioritných oblastiach, ako sú podpora zdravia, vzdelávania, integrácie na pracovný trh a ekonomickej pomoci.⁸⁹ V tomto zmysle bolo vypracované pre rok 2023 aj záväzné Metodické usmernenie pre predkladanie a hodnotenie projektov spolupráce a humanitárnej pomoci, ktoré implementujú slovenské mimovládne organizácie v cieľových krajinách pomoci.⁹⁰ Doposiaľ v rámci rozvojovej pomoci Slovenska neboli stanovené konkrétne finančné ciele na podporu ženských organizácií alebo rozvojových programov, kde by RRPŽ bol primárny cieľ, ako je to v mnohých krajinách OECD DAC.⁹¹ S tým korešponduje fakt, že podiel finančnej rozvojovej pomoci v prospech RRPŽ ako rozhodujúceho alebo dôležitého cieľa na celkovej pomoci v rokoch 2020 a 2021 bol len asi 20 percent, pričom cieľom pre krajiny OECD DAC bolo alokovať najmenej 40 percent celkovej pomoci.⁹²

86 Koncom roku 2023 bolo medzi hlavami zastupiteľských úradov iba 15,7 percenta žien, pričom celosvetový priemer je viac ako 21 percent. Svoje znepokojenie nad nízkym zastúpením žien vo vysokých diplomatických pozíciách na Slovensku vyjadril tiež vo svojej správe k siedmej periodickej správe o implementácii CEDAW na Slovensku z mája 2023 Výbor CEDAW.

87 V rámci EÚ takýto plán nemajú zatiaľ Slovinsko, Malta, Grécko, Cyprus a Maďarsko.

88 Plánu chýbajú napríklad časovo vymedzené ciele, monitorovací systém a rozpočet.

89 Strednodobá stratégia rozvojovej pomoci na roky 2019 – 2023. URL: https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023-2.pdf

90 URL: <https://slovakaid.sk/projektova-dokumentacia/prirucky-pre-rozvojove-a-humanitarne-projekty-2023/>

91 Napríklad Francúzsko, ktoré sa zaviazalo venovať najmenej 75 percent svojej rozvojovej pomoci do roku 2025 na projekty, kde RRPŽ je rozhodujúci alebo dôležitý cieľ.

92 URL: <https://www.oecd.org/dac/snapshot-oda-gender-2023.pdf>

8

VÝZNAM DISKUSIE A MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE PRE BUDÚCNOSŤ FZP

Krajiny, ktoré sa rozhodli implementovať princípy FZP, alebo o tom uvažujú, majú skôr ľavicové a liberálne ako pravicové a konzervatívne vlády. Mnohé ohlásili svoju FFP vtedy, keď na čele ministerstva zahraničných vecí stála žena. Slovensko je v tomto zmysle akosi anomáliou, pretože dve súčasné vládne strany, ktoré sa hlásia k ľavici, nevenujú otázkam RRPŽ takmer žiadnu pozornosť. Indikatívne je, že SMER-sociálna demokracia nemá vo vláde jedinú ženu a medzi 39 poslancami SMER-u sú v Národnej rade štyri. Strana Hlas je na tom o čosi lepšie, vo vláde má dve ministerky, ale v parlamente má tiež iba štyri ženy spomedzi 27 poslancov. Strana Európskych socialistov (PES) dokonca pozastavila v októbri 2023 členstvo obom stranám kvôli „jasnému odklonu od hodnôt európskych socialistov“. Rovnosť vrátane rodovej rovnosti je pritom jednou zo základných hodnôt PES.⁹³

Aj v prípade, keď sa niektorá vláda prihlási k princípom FZP, pri výmene vlád môže dôjsť k zmenám v prioritách, k oslabeniu podpory FZP a návratu k tradičnému ponímaniu zahraničnej politiky, ktorej úlohou je predovšetkým presadzovať „národné“ záujmy.

Pre budúcnosť FZP, ktorá preferuje nenásilné riešenie konfliktov, odmieta akékoľvek formy vykorisťovania a diskriminácie, je založená na inklúzii, rešpektovaní ľudských práv a medzinárodného poriadku, je preto dôležitá spolupráca a výmena skúseností medzi krajinami, štátnymi a neštátnymi aktérmi, ktorí veria v transformatívny potenciál FZP. V súčasnosti existuje niekoľko medzinárodných platforiem, na ktorých prebieha diskusia o smerovaní FZP.

V roku 2021 UN Women iniciovali päťročnú globálnu kampaň Generácia rovnosť.⁹⁴ Cieľom kampane bolo spojiť všetky generácie podporovateľov RRPŽ z rôznych oblastí života pri plnení Globálneho plánu akcelerácie.⁹⁵ Jeho cieľom je zrýchliť zmenšovanie rozdielov medzi mužmi a ženami v oblasti eko-

nomickej spravodlivosti, zvýšiť participáciu žien na riešení otázok týkajúcich sa mieru a bezpečnosti či klimatických zmien či odstrániť rodovo podmienené násilie na ženách. Bez takejto „akcelerácie“ by totiž rodová rovnosť mohla byť, podľa WEF, dosiahnutá až o viac ako 130 rokov.⁹⁶ Kampaň, ktorá má aj svoju online platformu⁹⁷, poskytuje mnohým krajinám, ktoré sa hlásia k princípom FZP, priestor na výmenu skúseností z presadzovania RRPŽ. Len z európskych krajín sa do nej aktívne zapojili všetky severské krajiny, Francúzsko, Veľká Británia, Taliansko, Španielsko a Švajčiarsko.

V januári 2022 švédka ministerka zahraničných vecí ohlásila založenie Skupiny FZP+. Ide o predstaviteľov vlád, ktorí sa zúčastňujú Týždňa vysokých predstaviteľov počas Generálneho zhromaždenia OSN v New Yorku. Na ostatnom stretnutí v septembri 2023 dvadsať krajín Skupiny FZP+ prijalo spoločnú deklaráciu, v ktorej sa zaväzujú integrovať feministické princípy do ZP, úzko spolupracovať s feministickým hnutím a pravidelne sa stretávať za účelom výmeny skúseností a poznatkov a formovania FZP.⁹⁸ Do tejto skupiny patria krajiny z rôznych častí sveta, napríklad Albánsko, Argentína, Belgicko, Francúzsko, Kanada, Libéria, Nemecko, Tunisko či Mongolsko.

V ostatnom období sa objavujú tiež snahy o presadzovanie FZP na celoeurópskej úrovni. V roku 2024 podporia Nadácia pre európske progresívne štúdie (FEPS) pridružená so Stranou európskych socialistov a Friedrich Ebert Stiftung projekt pod názvom Kolektív progresívnych hlasov feministickej zahraničnej politiky (FFPPVC).⁹⁹ Ten združuje viaceré zainteresované strany, ktoré sa dohodli, že budú rozpracovávať koncept FFP ako alternatívu k tradičnej ZP a ponúkať praktické riešenia najmä pre progresívnych politikov a političky v EÚ.

Slovensko sa zatiaľ aktívne nezapojilo ani do jednej z týchto medzinárodných platforiem, aj keď snahy o rozprúdenie diskusie o FZP ako alternatíve k tradičnej ZP sa objavili aj u nás,

93 URL: <https://pes.eu/pes/pes-presidency-sends-message-of-support-to-israel/>. Rovnosť vrátane rovnosti medzi mužmi a ženami je jednou z fundamentálnych hodnôt Strany európskych socialistov. URL: https://pes.eu/wp-content/uploads/2011/11/Declaration_of_principles-EN.pdf

94 URL: <https://forum.generationequality.org/action-coalitions>

95 URL: <https://forum.generationequality.org/sites/default/files/2021-06/UNW%20-%20GAP%20Report%20-%20EN%20-%20Executive%20Summary.pdf>

96 WEF (2023). Global Gender Gap Report 2023.

97 URL: <https://forum.generationequality.org/>

98 URL: <https://www.international.gc.ca/news-nouvelles/2023/2023-09-20-feminist-approaches-foreign-policy-strategies-feministes-politique-etrangere.aspx?lang=eng>

99 URL: <https://fepe-europe.eu/news/the-feminist-foreign-policy-progressive-voices-collective-ffppc/>

hoci v limitovanej miere. Príkladom je spomínaný projekt MZVEV alebo rad článkov na portáli EurActiv.sk, ktorých cieľom bolo informovať o diskusiách o FZP v EÚ a analyzovať perspektívy jej uplatnenia v slovenskej ZP.¹⁰⁰ Aj vzhľadom na rastúci počet krajín, ktoré sa k princípom FZP hlásia, by bolo užitočné, aby sa táto téma viac diskutovala aj na Slovensku. Otázky nových možností zahraničnej politiky a vzťahov medzi krajinami, zosúladovanie národných záujmov s hodnotami a princípmi, ktoré odstraňujú nerovnosti, rešpektujú ľudské práva, podporujú RRPŽ a práva žien a inklúziou marginalizovaných skupín sú výzvou pre všetky krajiny, ktoré sa usilujú o lepšiu a bezpečnejšiu budúcnosť nášho sveta.

---

100 URL: <https://euractiv.sk/section/rodova-rovnost/linksdossier/feministicka-zahranicna-politika-namet-pre-slovensko/>

9

LITERATÚRA

AGGESTAM, Karin, BERGMAN ROSMOND, Annika a KRONSELL, Annica (2019). *Theorizing feminist foreign policy*. In: *International Relations*, Vol. 331, s. 23-39. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/0047117818811892>

AGGESTAM, Karin, TRUE, Jacqui (2020). *Gender Foreign Policy: A Comparative framework for analysis*. In: *Foreign Policy Analysis*, Vol. 16, No 2., s. 143-162.

BILLSTRÖM, Tobias (2023). *Statement of Government Policy in the Parliamentary Debate on Foreign Affairs*. Švédská vláda 15. 02. 2023. URL: <https://www.government.se/contentassets/bab11be9e9b149079808ecfa5651ddd2/statement-of-foreign-policy-2023/>

Ergebnis der Sondierungen zwischen SPD, BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN und FDP (2021). URL: https://www.spd.de/fileadmin/Dokumente/Sonstiges/20211015_Ergebnis_Sondierungen.pdf

EUROSTAT (2023). *EU women hold third of seats in national parliaments*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/EDN-20230308-2>

FOSTER, Stephenie, MARKHAM, Susan A. (2024). *Feminist Foreign Policy in Practice*. Routledge, s. 45.

Generation Equality Forum (2021). *Action Coalitions. Global acceleration plan. Executive summary*. URL: <https://forum.generationequality.org/sites/default/files/2021-06/UNW%20-%20GAP%20Report%20-%20EN%20-%20Executive%20Summary.pdf>

Global Affairs Canada (2020). *Conversations on Canada's feminist foreign policy – background*. URL: <https://aboveground.ngo/wp-content/uploads/2020/11/conversations-on-canada-s-feminist-foreign-policy-2020-background.pdf>

GRANLUND, John (2022). *Tobias Billström skrotar den feministiska utrikespolitiken*. Aftonbladet z 18. 10. 2022. URL: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/eJJOMl/tobias-billstrom-skrotar-ud-s-feministiska-utrikespolitik>

HAASTRUP, Toni (2023). URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2586954/69c53af3e1091082535f8c5b42b1d14f/haastrup-data.pdf>

HANNAH, Erin, ROBERTS, Adrienne, TROMMER, Silke (2022). *Canada's "Feminist" Trade Policy?* In: Carment, David, Macdonald, Laura, Paltiel, Jeremy (eds): *Canada and Great Power Competition. Canada and International Affairs*. Palgrave Macmillan, Cham. s. 71-96. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-04368-0_4

Luxembourg Aid & Development. *Luxembourg's General Development Cooperation Strategy. The Road to 2030*. URL: https://cooperation.gouvernement.lu/content/dam/gouv_cooperation/publications/strat%c3%a9gies/strategie-generale/Strat%c3%a9gie-MAEE-EN.pdf

MACARTHUR, Jess a kol. (2022). *Gender-transformative approaches in international development: A brief history and five unifying principles*. In: *Women Studies International Forum* 95, Elsevier, 11 s.

Ministerstvo pre Európu a zahraničné veci Francúzska (2018). *Stratégie internationale de la France pour l'égalité entre les femmes et les hommes (2018-2022)*. URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/strategie_internationale_egalite_femmes-hommes_web_cle089345.pdf

Ministerstvo pre Európu a zahraničné veci Francúzska (2020). *What is feminist foreign policy?* URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/diplomatie_fe_ministe_a5_en-v2_1__cle8c266e.pdf

Ministerstvo zahraničných vecí Chile (2023). *¡Chile cuenta con una Política Exterior Feminista!* URL: <https://politicaexteriorfeminista.minrel.gob.cl/inicio>

Ministerstvo zahraničných vecí Mongolska (2023). *Outcome Document of the Female Foreign Ministers' Meeting "Ulaanbaatar Declaration"*. URL: <https://mfa.gov.mn/en/outcome-document-of-the-female-foreign-ministers-meeting-ulaanbaatar-declaration/>

Ministerstvo zahraničných vecí Nemecka (2023).

Shaping Feminist Foreign Policy. Federal Foreign Office Guidelines. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2585076/4d2d295dad8fb1c41c6271d2c1a41d75/ffp-leitlinien-data.pdf>

Ministerstvo zahraničných vecí Nórska (2023).

A just world is an equal world. Action Plan for Women's Rights and Gender Equality in Norway's Foreign and Development Policy (2023-230). URL: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.regjeringen.no%2Fcontentassets%2F807b40290fe54663ae1bca5fafa1218%2Fen-gb%2Fword%2Fa-just-world-is-an-equal-world.docx&wdOrigin=BROWSELINK>

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (2019).

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023. URL: https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023-2.pdf

Ministerstvo zahraničných a európskych záležitostí Slovinska (2023).

Artificial intelligence and feminist foreign policy on the agenda at LAC Days 2023. URL: <https://www.gov.si/en/news/2023-11-24-artificial-intelligence-and-feminist-foreign-policy-on-the-agenda-at-lac-days-2023/>

Ministerstvo pre vonkajšie záležitosti Škótska (2023).

Taking a feminist approach to international relations: position paper. URL: <https://www.gov.scot/publications/taking-feminist-approach-international-relations/pages/5/>

Ministerstvo zahraničných vecí, Európskej únie a spolupráce Španielska (2023).

Albares potenciará la Política Exterior Feminista a través de un Plan de Acción 2023-2024. URL: https://www.exteriores.gob.es/es/Comunicacion/NotasPrensa/Paginas/2023_NOTAS_P/20231017_NOTA041.aspx

Národný obchodný výbor Švédska (2020).

Trade and Gender Equality. The role of trade policy. URL: <https://www.kommerskollegium.se/globalassets/publikationer/rapporter/2020/trade-and-gender-equality.pdf>

OECD DAC (2023). *Official development assistance for gender equality and women's empowerment: A snapshot.* URL: <https://www.oecd.org/dac/snapshot-oda-gender-2023.pdf>

OECD DAC (2023). *ODA Spending. How much ODA does Spain allocate to gender equality?* URL: https://donortracker.org/donor_profiles/spain/gender

OECD DAC (2023). *ODA Spending. How much ODA does Germany allocate to gender equality?* URL: https://donortracker.org/donor_profiles/germany/gender

PAPAGIOTI, Foteini (2023). *Feminist Foreign Policy Index: A Qualitative Evaluation of Feminist Commitments.* Washington, DC: International Center for Research on Women. URL: <https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2023/05/FFP-Index.pdf>

Rezolúcia 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti.

URL: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-05/WPS-resolutions-poster-2022-web-en.pdf>

ROBINSON, Fiona (2021).

Feminist foreign policy as ethical foreign policy? A care ethics perspective. In: *Journal of International Political Theory*, Vol. 17, No. 1, s. 20-37. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1755088219828768>

Stála misia Nórska pri OSN v New Yorku (2022).

3C: Gender Equality. URL: <https://www.norway.no/en/missions/UN/statements/general-assembly-committees/2022/3c-gender-equality/>

THOMAS, Merlyn (2022).

Sweden ditches 'feminist foreign policy'. *BBC News* z 19. 10. 2022. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63311743>

THOMPSON, Lyric, AHMED, Spogmay, KHOKHAR,

Tanya (2021). *Defining Feminist Foreign Policy: A 2021 Update.* URL: <https://www.icrw.org/publications/defining-feminist-foreign-policy/>

UN Women (2023).

Policy brief: Gender-responsive approaches to foreign policy and the 2030 Agenda: Feminist foreign policies. URL: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/09/policy-brief-gender-responsive-approaches-to-foreign-policy-and-the-2030-agenda-feminist-foreign-policies>

UN Women.(2023).

Feminist foreign policies: An introduction. URL: https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-09/Brief-Feminist-foreign-policies-en_0.pdf

Vláda Holandska (2022).

Letter of 8 November 2022 from Minister of Foreign Affairs and the Minister for Foreign Trade and Development Cooperation to the House of Representatives on feminist foreign policy. URL: <https://www.government.nl/documents/parliamentary-documents/2022/12/07/letter-to-the-parliament-on-feminist-foreign-policy>

Vláda Kanady (2023).

Political Declaration on Feminist Approaches to Foreign Policy. URL: <https://www.international.gc.ca/news-nouvelles/2023/2023-09-20-feminist-approaches-foreign-policy-strategies-feministes-politique-etrangere.aspx?lang=eng>

Vláda Mexika (2020).

Mexico Adopts Feminist Foreign Policy. URL: <https://www.gob.mx/sre/prensa/mexico-adopts-feminist-foreign-policy?idiom=en>

Vláda Španielska (2021).

Spain's feminist foreign policy. Promoting gender equality in Spain's external action. URL: <https://rm.coe.int/2021-02-politica-exterior-feminista-eng/1680a287c3>

World Economic Forum (2023).

Global Gender Gap Report 2023. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf

O AUTORKE

PhDr. Erika Kvapilová, CSc., vyštudovala filozofiu a estetiku na Univerzite Komenského v Bratislave. Po skončení štúdia pracovala v sociálnom výskume so zameraním na sociálnu politiku a rodovú rovnosť. V 90 rokoch absolvovala študijné pobyty na Inštitúte pre sociálny výskum pri Štokholmskej univerzite. Od roku 2000 do roku 2004 pôsobila ako riaditeľka Bratislavského centra pre štúdium rodiny a Inštitútu pre výskum práce a rodiny pri MPSVR. Nasledujúcich viac ako 17 rokov pracovala pre OSN ako regionálna programová riaditeľka UN Women pre juhovýchodnú Európu, zástupkyňa UN Women v Gruzínsku a na Ukrajine. Od roku 2023 je vedúcou spolupracovníčkou Gender Associations International Consulting so sídlom v Berlíne. V roku 2021 obdržala Zlatú plaketu ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky za jej príspevok v medzinárodnej spolupráci.

IMPRESSUM

**Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.,
zastúpenie v Slovenskej republike**
Maróthyho 6 | 811 06 Bratislava

<https://slowakei.fes.de>

Za publikáciu zodpovedá:
JUDr. et Mgr. Zuzana Homer, PhD., LL.M.
Grafika a tlač: pressitech

Objednávky: slovakia@fes.de

Komerčné využitie publikácií vydaných
Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) nie je povolené
bez písomného súhlasu.

O VYDAVATEĽOVI

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) je najstaršou politickou nadáciou Nemecka. Pomenovaná je po Friedrichovi Ebertovi, prvom demokraticky zvolenom ríšskom prezidentovi. Ako nadácia blízka politickej strane zameriavame svoju činnosť na hodnoty sociálnej demokracie, slobodu, spravodlivosť a solidaritu. Ako všeobecne prospešná inštitúcia pôsobíme nezávisle a v našom záujme je podporovať pluralistický spoločenský dialóg k politickým výzvam súčasnosti.

Bližšie informácie k našej činnosti, ako aj k aktuálnym projektom sa dozviete na našej webovej stránke
<https://slowakei.fes.de>

ISBN
978-80-8264-012-3
(brožované)
978-80-8264-013-0
(online)

DESAŤ ROKOV FEMINISTICKEJ ZAHRANIČNEJ POLITIKY

Koncept feministickej zahraničnej politiky (FZP) vytvára potenciálny priestor na prehodnotenie fungovania zahraničnej politiky, tak ako ju poznáme – od „elitársky“ orientovanej k zahraničnej politike založenej na etických princípoch. Ciele a prostriedky implementácie FZP si jednotlivé krajiny stanovujú v závislosti od svojich možností a zahraničnopolitických priorít. Tie sú často ovplyvnené vnútropolitickým dianím a záujmami konkrétnych vlád. Napriek počiatočnému skepticizmu politikov a diploma-

tovej rastie počet krajín, a to aj mimo Západu, ktoré sa k princípom FZP hlásia. Záujem krajín globálneho juhu o FZP prispieva tiež k odbúravaniu mýtu o feminizme ako hnutí žien západného sveta a zdôrazňuje jeho schopnosť reflektovať lokálny kontext a potreby aj priority marginalizovaných skupín. Mnohé z týchto krajín FZP okrem iného interpretujú ako cestu k náprave krívd spáchaných počas koloniálnej éry a nástroj inklúzie.

Viac informácií k tejto téme nájdete tu:

<http://slowakei.fes.de>